

Spis treści

Wstęp	9
1. Teoretyczne podstawy integracji monetarnej (Konrad Czernichowski)	11
1.1. Wprowadzenie	11
1.2. Konceptualizacja pojęć „unia gospodarcza”, „unia monetarna”, „unia walutowa” oraz „integracja monetarna”	12
1.3. Teoria optymalnych obszarów walutowych	15
1.3.1. Definicja obszaru walutowego	15
1.3.2. Optymalne obszary walutowe	15
1.3.3. System płynnych i sztywnych kursów walutowych	16
1.3.4. Obszar walutowy z jedną walutą a obszar walutowy z wieloma walutami	17
1.3.5. Niepokrywanie się optymalnego obszaru walutowego z granicami państwowymi	18
1.3.6. Reorganizacja walutowa	18
1.3.7. Pożądane rozmiary optymalnego obszaru walutowego	19
1.3.8. Warunki optymalnego obszaru walutowego	21
1.3.9. Polityka budżetowa w unii monetarnej	23
1.4. Koncepcja endogeniczności kryteriów optymalnego obszaru walutowego	26
1.5. Teoria konwergencji	27
1.5.1. Kryteria konwergencji (zbieżności) z Maastricht	27
1.5.2. Istota teorii konwergencji	28
1.5.3. Determinanty kursu walutowego w krótkim i długim okresie	29
1.5.4. Rodzaje konwergencji ekonomicznej	29
1.5.5. Wymogi stabilizacji makroekonomicznej	30
1.6. Analiza korzyści i kosztów utworzenia unii monetarnej	31
1.6.1. Korzyści płynące z utworzenia unii monetarnej	32
1.6.2. Warunki realizacji korzyści	34
1.6.3. Koszty utworzenia unii monetarnej	36
1.7. Waga polityki przemysłowej dla unii monetarnej	36
1.7.1. Polityka przemysłowa w UGW	36
1.7.2. Instrumenty polityki przemysłowej	37
1.8. Zakończenie	37

2. Przyczyny kryzysu strefy euro (<i>Daniel Uszycki</i>)	39
2.1. Wprowadzenie	39
2.2. Globalne przyczyny kryzysu	39
2.2.1. Polityka monetarna FED	39
2.2.2. Bańka na rynku nieruchomości	41
2.2.3. Pożyczki subprime	43
2.2.4. Sekurytyzacja i kredytowe instrumenty pochodne	44
2.2.5. Regulacje rynków finansowych	44
2.2.6. Agencje ratingowe	46
2.2.7. Dźwignia finansowa i lewarowanie	46
2.2.8. Nierównowaga globalna	48
2.2.9. Czynniki behawioralne	48
2.2.10. Finansyzacja	49
2.2.11. Współzależność i zarażanie	50
2.3. Przyczyny kryzysu wynikające ze specyfiki strefy euro	51
2.3.1. Niekompletna konstrukcja strefy euro	51
2.3.2. Wewnętrzne nierówności i nierównowaga makroekonomiczna	53
2.3.3. Jednolita polityka monetarna	53
2.3.4. Podatność na szoki asymetryczne	54
2.3.5. Narodowe cechy tożsamości w Unii Europejskiej	55
2.4. Zakończenie	56
3. Kryzys w Portugalii (<i>Dominika Brzeczek-Nester</i>)	57
3.1. Wprowadzenie	57
3.2. Wzrost gospodarczy w Portugalii	58
3.3. Ilościowe kryteria konwergencji (konwergencja nominalna)	60
3.3.1. Kryterium deficytu budżetowego	61
3.3.2. Kryterium długu publicznego	62
3.3.3. Kryterium stabilności cen (inflacyjne)	65
3.3.4. Kryterium długoterminowych stóp procentowych	66
3.3.5. Kryterium kursu walutowego	68
3.4. Kryterium niezależności banku centralnego	69
3.5. Ocena stopnia konwergencji realnej Portugalii ze strefą euro	70
3.6. Bilans handlowy Portugalii	71
3.7. Stopa bezrobocia w Portugalii	73
3.8. Krajowa płaca minimalna w Portugalii	73
3.9. Przyczyny i charakterystyka boomu kredytowego w Portugalii	74
3.10. Programy pomocowe dla Portugalii	76
3.11. Prognozy dotyczące wybranych wielkości makroekonomicznych dla Portugalii na lata 2012-2017	81
3.12. Zakończenie	83

4. Kryzys irlandzki. Jak i dlaczego celtycki tygrys stracił swoją drapieżność? (<i>Bartosz Michalski</i>)	85
4.1. Wprowadzenie	85
4.2. Gospodarka irlandzka na przełomie XX i XXI wieku, czyli gospodarczy sukces jako przyczyna kryzysu	86
4.3. Czynniki sprawcze kryzysu i jego najważniejsze konsekwencje	93
4.4. Polityka antykryzysowa i działania naprawcze	99
4.5. Zakończenie	105
5. Kryzys we Włoszech (<i>Mateusz Benedyk</i>)	107
5.1. Wprowadzenie	107
5.2. Gospodarka Włoch przed wybuchem kryzysu	107
5.3. Kryzys we Włoszech – polityka fiskalna i pieniężna	112
5.4. Kryzys we Włoszech – reformy wewnętrzne	119
5.5. Zakończenie	121
6. Kryzys w Grecji – geneza, przebieg i konsekwencje (<i>Paulina Kupisz</i>)	123
6.1. Wprowadzenie	123
6.2. Geneza kryzysu greckiego	124
6.3. Wypełnianie kryteriów konwergencji	125
6.4. Narastające problemy greckiej gospodarki	128
6.5. Grecja w strefie euro – realia	130
6.6. Grecja – „nowy Lehman”	131
6.7. Propozycje rozwiązania kryzysu greckiego	133
6.8. Pakiet stabilizacyjny dla Grecji	134
6.9. Wprowadzenie pięcioletniego programu dostosowawczego dla Grecji	135
6.10. Stan greckiej gospodarki na lata 2012-2013	138
6.11. Skutki społeczno-polityczne kryzysu	139
6.12. Zakończenie	141
7. Kryzys w Hiszpanii (<i>Maria Golańska-Płuciennik</i>)	143
7.1. Wprowadzenie	143
7.2. Złota Dekada hiszpańskiej gospodarki przed kryzysem	143
7.3. Boom w sektorze nieruchomości w latach 1995-2007	145
7.4. Ekspansja kredytowa	147
7.5. Bańka cenowa na rynku nieruchomości	149
7.5.1. Pęknięcie bańki cenowej na rynku mieszkaniowym	150
7.5.2. Skutki pęknięcia bańki mieszkaniowej dla hiszpańskiej gospodarki ...	151
7.6. Mechanizm transmisji kryzysu do sektora bankowego	152
7.6.1. Kryzys w segmencie hiszpańskich banków oszczędnościowych	154
7.7. Reforma hiszpańskiego systemu bankowego w czasie kryzysu	155
7.8. Zakończenie	158

8. Nowa grupa państw w kryzysie? Kryzys na Cyprze	
(<i>Marcin Rutowicz</i>)	161
8.1. Wprowadzenie	161
8.2. Cypr przed kryzysem	163
8.3. Przyczyny kryzysu	165
8.4. Działania UE, MFW i rządu w Nikozji w walce z kryzysem na Cyprze	166
8.5. Konsekwencje kryzysu	168
8.6. Perspektywy	169
9. Nowe instrumenty i programy antykryzysowe Unii Europejskiej	
(<i>Dominik Kopiński</i>)	171
9.1. Wprowadzenie	171
9.2. Unia Bankowa	172
9.3. Euroobligacje	175
9.4. ESM	178
9.5. Pakt fiskalny	180
9.6. Zakończenie	182
10. Europejski Bank Centralny wobec kryzysu w strefie euro	
(<i>Jerzy Rymarczyk</i>)	185
10.1. Statutowe zadania EBC	185
10.2. Zasilanie rynku w płynność	187
10.3. Niekonwencjonalne działania EBC	
w okresie kryzysu finansów publicznych w strefie euro	189
10.4. Unia Europejska i EBC wobec eskalacji kryzysu zadłużenia	191
10.5. Bezpośrednie transakcje monetarne (OMT)	
– nowy instrument antykryzysowy EBC	192
10.6. Zakończenie	198
11. Polityka fiskalna w strefie euro a europejski kryzys zadłużeniowy	
(<i>Marek Wróblewski</i>)	199
11.1. Wprowadzenie	199
11.2. Finanse publiczne w strefie euro a kryzys zadłużeniowy	200
11.3. Polityka fiskalna w strefie euro a kryzys zadłużeniowy	209
11.4. Pakt Stabilności i Wzrostu	210
11.5. „Sześciopak”	213
11.6. „Dwupak”	214
11.7. Traktat o stabilności, koordynacji i zarządzaniu	
w Unii Gospodarczej i Walutowej	215
11.8. Semestr Europejski	216
11.9. Zakończenie	217

12. Czy rezygnacja z euro byłaby korzystna dla demokracji i rozwoju gospodarczego w Europie? Rozważania o książce <i>Kupiony czas</i> Wolfganga Streecka (<i>Sebastian Płóciennik</i>)	219
12.1 Wprowadzenie	219
12.2. Kupując czas: od państwa keynesowskiego do trójkryzysu	220
12.3. Od państwa podatków do państwa długu	222
12.4. Państwo konsolidacyjne	225
12.5. Likwidacja euro jako ratunek demokracji	228
12.6. Krytyka koncepcji Streecka	230
12.6.1. Problemy ekonomiczne	231
12.6.2. Problemy polityczne	232
12.6.3. Problemy geopolityczne	233
12.7. Zakończenie	235
Bibliografia	237
Załącznik 1. Wykaz przyjętych przez Portugalię, zgodnie z protokołem ustaleń, działań w latach 2011-2013	255